

Lokala säkerhetsnämnden
vid Barsebäcks kärnkraftverk

Remissvar

2022-09-23

Till regeringen

via epost: m.remissvar@regeringskansliet.se

m.ke@regeringskansliet.se.

Diarienummer M2022/01177

Lokala Säkerhetsnämnden vid Barsebäcksverket yttrande över utredningen Översyn av lokala säkerhetsnämnder (SSM 2022:07)

Nämnden har fått på remiss Strålsäkerhetsmyndighetens förslag till ändring av nuvarande lokala säkerhetsnämnder med viktigaste förändring att byta namn till Lokala insynsnämnder.

Kärnkraftens vara eller inte bygger på att utövarna har allmänhetens förtroende både nationellt och lokalt. Under kärnkraftens operativa period har alltid det lokala förtroendet för kärnkraften vida överstigit den nationella opinionen.

Om regeringen tar några initiativ för att öka kärnkraftens roll i landets energimix finns det tre faktorer som är avgörande för att åtminstone starta arbetet inom en mandatperiod.

1. Allmänhetens acceptans och speciellt på de ställen där kärnkraft kan användas för energiproduktion. De fem kärnkraftskommunerna är unika i detta avseende. Även om ingen produktion bedrivs längre på Barsebäcksverket är fortfarande inställningen i Kävlinge kommun mycket positiv till kärnkraftsproduktion.
2. Det är naturligtvis inte möjligt att återstarta nedmonterade kärnkraftverk. Dock är det bara på sådana platser det är möjligt att bedriva kärnkraftsproduktion. I grunden krävs en detaljplan som medger kärnteknisk verksamhet. En detaljplaneändring med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har visat sig ta mycket lång tid. Platser där det finns detaljplaner som medger sådan verksamhet är under överskådlig tid de enda platser där någon sådan verksamhet är möjliga att bedriva i landet.
3. Kärnkraft kräver en fungerande infrastruktur och överföringsteknik för högspänning vilket innebär att bara där det funnits kärnkraft finns det möjlighet att starta ny produktion.

I nuvarande lagtext finns ingen möjlighet att bedriva kärnkraft i Kävlinge kommun. Enligt uppgift finns dock intresse från nuvarande ägare att testa nya lösningar även på Barsebäckskraft AB. Vi ställer oss därför tveksamma till förslaget att snabbt avveckla

nuvarande lokal säkerhetsnämnd. Om ny teknik ska testas krävs återigen ett stort förtroende mellan kärnkraftsindustri, lokala nivån och medborgarna. En plattform för sådan dialog är och har varit de lokala säkerhetsnämnderna. Insynsnämnder kommer krävas även med modifierade, nedskalade reaktorer för att skapa och upprätthålla ett sådant förtroende.

Exempel hur ett förtroende snabbt kan eroderas är när incidenter inträffar på de kärntekniska anläggningarna som utifrån ett professionellt kärntekniskt- och strålsäkerhetsmässigt perspektiv kan betraktas som försumbara och enkelt hanterbara. Ändå kan sådana händelser undergräva förtroendet och skapa grogrund för starka negativa krafter och för kärnkraften avgörande beslut om dess existens. I Tyskland låg bland annat flera mindre incidenter vid kärnkraftverken i Krümmel och Brunnsbüttel under början av 2000-talet bakom de massiva demonstrationer som tillsammans tsunamieffekterna på kärnkraftverket i Fukushima Dacii bidrog till besluten att helt utesluta kärnkraften i Tyskland. Vattenfall som storägare av kärnkraft i Tyskland utmålades som ett tekno-monster som inte tog människors oro på allvar och blev uppläxade av dåvarande förbundskansler.

Industrin planerar idag för nya tekniker och behovet att testa nästa generations kärnteknologi. Dessa måste utvecklas på en fysisk plats. En plats som tillåter strål- och kärnteknisk verksamhet men också där det enligt PBL finns planmässigt en godkänd plats.

Då återkommer vi till vikten av lokalt förtroende som bygger på en kontinuerlig dialog med kommunen på platsen. Det kan som SSM:s utredning framhåller ske genom informella organ som i Västerås. Vi ställer oss som nämnts ovan, skeptiska till detta.

Som exempel vill vi nämna den aktuella incidenten på BKAB där det den 3 augusti inträffade en kraftig spridning av kobolt 60 under rivningsarbete i reaktorhallen på B2. Spridningen blev begränsad och anmälan gjordes till SSM. Myndigheten gjorde därefter en bedömning att någon spridning sannolikt inte skulle kunna ske utanför reaktorbyggnaden och att allmänheten därmed inte skulle påverkas.

Det tog 14 dagar till dess Lokala Säkerhetsnämnden och kommunen informerades om det inträffade. Anledningen att nämnden till slut blev kontaktad var att information hade läckt ut och spridit sig till Sydsvenska Dagbladet. Det var när pressen var på väg till Barsebäcksverket som nämndens ordförande fick en epost från verksamhetsansvarige VDn på BKAB. När nämnden stämde av med SSM bekräftade myndigheten att risken för spridning till allmänheten var låg. Säkerligen korrekta bedömningar från både BKAB och SSM men ändå spreds en panikartad rädsla hos tillståndshavaren när massmedia var något på spåren. Och först då kontaktar tillståndshavaren den lokala säkerhetsnämnden.

Vi har uppfattningen att det var just detta som lagstiftarna på 1980-talet hade i åtanke och ville avvärja när riksdagen beslöt inrätta de lokala säkerhetsnämnderna. Att garantera att de kärntekniska anläggningarna förpliktigades och därmed skulle förstå vikten att ringa upp och prata med allmänhetens företrädare omedelbart något kärntekniskt eller strålsäkerhetsmässigt inträffar. Även när det ur deras från professionella bedömning inte är en allvarig händelse. Det är på så sätt man bygger förtroende och skapar tillit till både människor, organisation och teknik.

Om detta måste ständigt påminnas även om man byter namn till insynsnämnder eller inte. En lagstadgad nämnd ger allmänheten en starkare position i att kunna utkräva ett sådant informationsansvar från en kärntekniskanläggning. Ovanstående visar att trots detta betraktar tillståndshavaren allmänhetens företrädare inte som prioriterade vid en incident.

Nämnden tillstyrker de förändringar som föreslås, och nämnden 2011 föreslog i remissyttrandet över en samlad strålsäkerhetslagstiftning.

Nämnden menar dock att medelsförvaltningen till nämnden bör ses över en hel valperiod 4 år. De summor det handlar om 400.000 per nämnd och år bör kunna vara planerbara för större aktiviteter eller åtaganden under en valperiod. Ett överskott ska då inte behöva återbetalas ena året för att nämnden sedan går med underskott ett kommande verksamhetsår.

Lokala Säkerhetsnämnden vid Barsebäcks kärnkraftverk

Pia Almström
Ordförande

Mats Rosén
Föredragande